

Брюксел, 16 юни 2020 г.
(OR. en)

8610/20

EDUC 248
SOC 393
JEUN 47

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	8317/20
Относно:	Заклучения на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението, одобрени от Съвета чрез писмена процедура на 16 юни 2020 г., в съответствие с член 12, параграф 1, първа алинея от Процедурния правилник на Съвета и член 1 от Решение 2020/556 на Съвета.

Заклученията ще бъдат предадени за публикуване в Официален вестник, в съответствие с решението на Комитета на постоянните представители от 3 юни 2020 г.

Заключения на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПОДЧЕРТАВА, ЧЕ:

1. Пандемията от COVID-19 засегна и оказа безпрецедентен натиск върху системите за образование и обучение в целия свят и в Съюза. Тя доведе до значителни промени в начина, по който учим, преподаваме, общуваме и си сътрудничим, както в рамките на нашите общности за образование и обучение, така и между тях. Това оказва въздействие върху учещите¹, техните семейства, учителите, обучителите, ръководителите на институции, както и върху обществото като цяло.
2. След избухването на пандемията държавите членки и институциите за образование и обучение положиха значителни усилия, за да осигурят безопасността и благосъстоянието на учещите и служителите, както и непрекъснатостта на процесите на учене и преподаване, в защита на правото на образование.
3. Като извънредна мярка по-голямата част от държавите членки взеха решение за повсеместно физическо затваряне на институциите за образование и обучение, като същевременно бързо мобилизираха алтернативни варианти и подкрепя за дистанционното обучение и преподаване, по-специално решения с използване на цифрови технологии. Тази промяна породила различни предизвикателства за системите за образование и обучение и заинтересованите страни в държавите членки, по-специално за учещите и техните семейства, учителите и обучителите, но наред с това им предостави ценен образователен опит и ускори по-нататъшната цифрова трансформация на институциите за образование и обучение.

¹ За целите на настоящия документ понятието „учещ“ следва да се разбира в по-широк смисъл, като обхващащо учещите във всички видове и степени на образование и обучение, включително образованието и грижите в ранна детска възраст, общото образование, професионалното образование и обучение, ученето за възрастни и висшето образование.

4. При тези извънредни обстоятелства се установи забележително сътрудничество между държавите членки, които проявяват солидарност и се подкрепят взаимно във време на криза, като редовно обменят информация относно националното положение, предизвикателствата, предвидените или вече въведени мерки и планове, и когато е възможно, свободно споделят образователни ресурси.

КАТО СЪЗНАВА, че:

5. В началото на кризата, когато институциите за образование и обучение в повечето държави членки все още функционираха в нормален режим, беше поставен акцент върху това да се гарантира безопасността на учещите и на служителите, включително чрез прилагане на защитни и хигиенни мерки и предоставяне на информация и насоки в сътрудничество между националните образователни и здравни органи.
6. С развитието на ситуацията и повсеместното физическо затваряне на институциите за образование и обучение в по-голямата част от държавите членки, с цел да се осигури непрекъснатостта на учебния процес държавите членки, институциите за образование и обучение и съответните заинтересовани страни, положиха значителни усилия за адаптиране и подготовка на учебното съдържание и за да може то да се използва при дистанционно обучение. Това беше подкрепено от подходящи насоки, съчетани с гъвкаво управление, постоянно наблюдение, текущи подобрения и законодателни промени съобразно националните условия. В това отношение може би имаше различия в изходните позиции на държавите членки, както и сред институциите за образование и обучение, по отношение на цифровата подготвеност на системите за образование и обучение, включително наличието на цифрови инструменти и материали за учене и подготвеността на учителите и обучителите да провеждат дистанционно обучение.

7. Едно от основните предизвикателства е осигуряването на приобщаване и равен достъп до възможности за качествено дистанционно обучение. Възможно е част от учещите, както и учителите, обучителите и семействата, да не притежават цифрови умения и да нямат достъп до технологии или интернет, което е сериозна пречка, особено за учещите в неравностойно положение и учещите от селските и отдалечените райони, както и от силно урбанизирани зони. Нещо повече, има учещи със специални образователни потребности, които се нуждаят от консултации и допълнителна подкрепа в процеса на учене. Освен това затварянето на институциите за образование и обучение беше особено голямо предизвикателство за учещите в неравностойно социално-икономическо положение, за които има много по-голяма вероятност да живеят в домакинство, което не е пригодено за домашно учене или които при нормални обстоятелства имат право на безплатна храна в училище, както и за учещи, изложени на риск от преждевременно напускане на училище.
8. Институциите за образование и обучение са нещо повече от места, където хората учат, преподават и обучават — те са също така безопасна среда и дават усещане за структура и общност, както и възможности за социализация. Предвид тревогата и стреса, предизвикани от страха от пандемията, и социалната изолация, която е особено тежка за хората, изправени пред риск от домашно насилие, от съществено значение е да се достигне до тези хора и да се осигури психологическа и емоционална подкрепа, за да се гарантират благосъстоянието и физическото и психичното здраве на учещите, както и на техните семейства, учители и обучители.
9. Учителите и обучителите трябваше бързо да се пренастроят от присъствено към дистанционно обучение. Тъй като не всички учители и обучители² притежават опита, увереността, познанията, уменията и компетентностите, необходими за ефективното организиране и осъществяване на дистанционно обучение, се появи необходимост от допълнително целенасочено обучение. Техният ангажимент често надхвърля изнасянето на уроци и включва допълнителни усилия за гарантиране на напредъка и благосъстоянието на учещите. Възможно е необходимостта от бързо адаптиране към новата работна среда да е довела до по-голямо работно натоварване, което от своя страна да е засегнало равновесието между техния професионален и личен живот. В тази обстановка учителите и обучителите, както и помощният персонал, проявиха похвална ангажираност и креативност, както и готовност за сътрудничество, творчество и взаимно обучение.

² Според проучването TALIS на ОИСР (2018 г.) по-малко от 40% от учителите се чувстват добре подготвени да използват ИКТ в преподавателската си дейност.

10. Въпреки че преминаването към цифрово преподаване и обучение изигра важна роля за продължаването на учебния процес, цифровото образование не може да напълно да замести качественото преподаване и учене на живо. Нещо повече, в много случаи внезапното преминаване към цифрово преподаване и учене беше по-скоро извънредна мярка, отколкото планирано оптимално предоставяне на широко разпространено цифрово дистанционно образование. Някои учители и обучители преподаваха онлайн за първи път и въпреки че тяхната издръжливост и приспособимост са похвални, цифровото дистанционно преподаване и обучение в контекста на COVID-19, макар и ценно, не следва непременно да се разглежда като общ стандарт за цифрово дистанционно образование.
11. Необходимо е засилено сътрудничество между семействата на учещите и учителите и обучителите, както и по-голяма ангажираност за провеждането на дистанционно обучение. За родителите и полагащите грижи лица, които работят от дома си, съчетаването на работните им задължения с подпомагането на децата при учене и грижите за децата беше предизвикателство. За родителите и полагащите грижи лица, които не могат да работят от дома си, намирането на детски ясли и градини за по-малките деца беше допълнителна трудност.
12. Особено проблематично в контекста на дистанционното обучение е преподаването на практическата част от учебните програми. Това е от особено значение за професионалното образование и обучение, прие което практическото обучение заема голяма част от учебните програми. Учещите, ангажирани във форми на професионално образование и обучение, може да са се оказали в още по-неравностойно положение, като се има предвид, че кризата засегна много работодатели, ангажирани в областта на ученето в процеса на работа и чиракуването. Като се има предвид, че в някои случаи чираците разчитат на заплата и обезщетение от работодателите, това е оказало въздействие върху тяхното препитание.
13. Възрастните учещи, особено нискоквалифицираните, понякога нямат необходимите цифрови умения, за да участват в цифрово обучение, което може да се отрази на възможностите им за повишаване на квалификацията и за преквалификация.

14. Едно от най-големите предизвикателства е как да се извършва оценяването, като някои държави членки насърчават поставянето на акцент върху формиращата оценка и отчитането на различните условия на учене. Това е свързано с предизвикателството да се организира ефективно завършване на учебната и академичната година, което е особено важно в контекста на зрелостните изпити и дипломирането, тъй като оказва влияние върху записването в различни степени на образование и обучение. В това отношение обменът на информация, сътрудничеството и диалогът между съответните заинтересовани страни в областта на образованието и обучението, включително органите за осигуряване на качеството и за признаване и социалните партньори, могат да послужат като основа за един полезен координиран подход. Това може да е особено полезно, когато се взема решение относно изискванията за записване във висши училища, като се зачитат надлежно тяхната автономност и националните условия.
15. Пандемията засегна и европейските и международните възможности за мобилност с учебна цел. Тъй като много институции за образование и обучение са затворени, учещите, включени в схеми за мобилност, срещнаха различни трудности във връзка с продължаването на срока на тяхната мобилност, достъпа до жилищно настаняване и здравеопазване, правото на безвъзмездни средства и стипендии или връщането им в родните страни. В резултат на кризата на пазара на труда, предизвикана от пандемията от COVID-19, е възможно учещите, включени в схеми за мобилност, да са срещнали и социално-икономически трудности, свързани със загубата на семейни доходи.
16. Много дейности по проекти по линия на „Еразъм + и Европейския корпус за солидарност бяха отложени или отменени, а в случаите на планирана мобилност беше насърчавано виртуално сътрудничество.
17. Освен необходимите инвестиции за справяне със здравните и социално-икономическите последици от кризата, е важно настоящите приоритети за инвестиции да се насочат към образованието и обучението. В това отношение е изключително важно да се признае, че висококачественото образование и обучение имат решаващ принос за благосъстоянието и личното и професионално развитие на гражданите, както и за устойчивостта на обществото и икономиката, като играят важна роля за тяхното възстановяване. Необходимо е това да се вземе предвид при разработването на европейския план за възстановяване.

КАТО ПРИЗНАВА, ЧЕ:

18. За преодоляването на тези предизвикателства и в зависимост от националните условия, държавите членки и техните институции за образование и обучение бързо въведоха многобройни мерки, като например:
- разработване и споделяне на качествено учебно съдържание, материали и практики, адаптирани към контекста на дистанционното обучение на национално и/или институционално равнище;
 - подкрепа за виртуални учебни среди, които позволяват използването на съществуващи онлайн платформи за учене (или разработване на нови платформи) и използване на инструменти за сътрудничество в екип;
 - използване на телевизионни и други медийни предавания за предоставяне на учебно съдържание;
 - изготвяне на различни насоки и указания за участие в дистанционно обучение и за дистанционно преподаване, например относно безопасното използване на цифрови инструменти и онлайн оценяването;
 - предоставяне на целенасочени възможности за професионално развитие за учители и обучители и друг педагогически персонал;
 - идентифициране на учещите, които не са в състояние да участват в дистанционното обучение и преподаване и приобщаването им посредством предоставяне на необходимото оборудване и достъп до интернет, по-специално на учещите от географски изолирани зони или в неравностойно социално-икономическо положение, както и чрез разпространение на печатни материали за образователни цели, когато е необходимо;
 - предоставяне на целенасочена подкрепа за учещите със специални образователни потребности;
 - улесняване на достъпа до цифрово съдържание в библиотеките;
 - осигуряване на храна за учещи в неравностойно социално-икономическо положение;
 - предоставяне на различни форми на психологическа подкрепа за учещите, семействата, учителите и обучителите;
 - осигуряване на детски ясли и градини за по-малките деца, чиито родители и лицата, полагащи грижи, не могат да работят от дома си, особено за тези, които работят в сектори от критично значение, като здравните услуги;
 - предоставяне на различни видове подкрепа за учещи, обхванати от схеми както за входяща, така и за изходяща мобилност;
 - редовно предоставяне на информация на учещите, учителите и обучителите, институциите за образование и обучение, семействата, както и други заинтересовани страни;

- развитие на сътрудничеството с местните и регионалните органи и неправителствените организации, както и с предприятията, включително телекомуникационните дружества, доставчиците на интернет и издателите, които в някои случаи предоставиха безплатно материали и инструменти;
- подпомагане и стимулиране, ако е възможно, на физическото възпитание и дейност, в съответствие с предпазните мерки за безопасност.

19. В отговор на кризата, предизвикана от COVID-19, Комисията предостави възможности за допълнителна гъвкавост при прилагането на програмата „Еразъм +“, заедно с практически съвети за участниците в „Еразъм +“ и националните агенции. Нещо повече, наред с усилията, положени в рамките на Съвета, Комисията създаде допълнителни възможности за сътрудничество и обмен на информация между държавите членки.
20. С развитието на ситуацията и вероятността от вдигане на противоепидемичните мерки по препоръка на здравните органи, възникват допълнителни въпроси във връзка с отварянето на институциите за образование и обучение, както и на дружествата, предоставящи обучение в процеса на работа, включително във връзка с организационните мерки и мерките за безопасност, и по-специално свързаните със социалното дистанциране, санитарните мерки и хигиената. В това отношение част от предизвикателствата са свързани с наличието на достатъчно човешки ресурси, както и с подготвеността и устойчивостта на инфраструктурата за образование и обучение, по-специално доколкото тя е подходяща за изпълнението на необходимите мерки.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ПРИ НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ И В СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ УСЛОВИЯ:

21. Да продължат да обменят информация, опит и най-добри практики помежду си относно начините за най-подходящо адаптиране на образованието и обучението към ситуацията, в зависимост от по-нататъшното развитие на кризата с COVID-19, включително относно различните мерки за отваряне на институциите за образование и обучение, гарантиране на справедливост, насърчаване на благосъстоянието на учещите и служителите и предоставяне на психологическа подкрепа. Да насърчават, в това отношение, рационализирания и съгласуван информационен поток и да използват оптимално съществуващите мрежи.

22. Във връзка с предстоящото отваряне на институциите за образование и обучение, в зависимост от местните, регионалните и националните условия, да предприемат необходимите мерки за гарантиране на безопасността на учещите и персонала, включително осигуряване на подходящи санитарни и хигиенни условия, и да възобновят ученето и преподаването на живо, като същевременно гарантират равни възможности.
23. Въз основа на вече извлечените поуки в контекста на кризата с COVID-19 и като се имат предвид потенциалните дългосрочни последици от кризата за бъдещето на образованието и обучението, да проучат възможностите за иновации и да положат допълнителни усилия за ускоряване на цифровата трансформация на системите за образование и обучение, и когато е уместно, да стимулират цифровия капацитет на институциите за образование и обучение и да намалят цифровото разделение.
24. Като се вземат предвид извлечените поуки в контекста на кризата с COVID-19, да подкрепят по-нататъшното развитие на цифровите умения и компетентности на учителите и обучителите, за да се улеснят преподаването и оценяването в цифрова учебна среда..
25. При надлежно зачитане на институционалната автономност да проучат възможността за въвеждане на висококачествено цифрово обучение като част от предлагането на образование и обучение на всички равнища и във всички видове образование и обучение. В тази си дейност да следят за това доколко цифровите инструменти са съобразени с възрастта и специалните потребности на учещите, както и за спазването на правилата за защита на данните, личната неприкосновеност, съображенията от етичен характер, изискванията за безопасност и киберсигурност.
26. Да проучат възможностите за подобряване на преподаването и ученето чрез мониторинг и оценка въз основа на извличането на данни в областта на образованието, с акцент върху съществуващите данни, анализа на ученето и използването на изкуствен интелект, като се обърне необходимото внимание на спазването на Общия регламент за защита на данните (ЕС) 2016/679.
27. Като предоставят възможности за дистанционно, цифрово и смесено обучение, да обърнат допълнително внимание на осигуряването на равни възможности и непрекъснат достъп до висококачествено образование и обучение за учещи от всички възрасти, като гарантират качество и насърчават валидирането и признаването на постигнатите учебни резултати. Потвърждавайки правото на образование, да положат специални усилия за предотвратяване на потенциалното нарастване на броя на преждевременното напускащите училище в резултат от кризата с COVID-19.

28. За да се смекчи отрицателното въздействие на кризата с COVID-19 върху физическата трансгранична мобилност и сътрудничество, да насърчават използването на виртуални възможности за мобилност и сътрудничество.
29. Да си сътрудничат за премахване на произтичащите от COVID-19 пречки пред трансграничната мобилност с учебна цел, като се отчитат възможните последици от различните подходи към оценяването, евентуалното забавяне или отмяна на изпитите и забавянето на записването, които могат да имат отрицателно въздействие върху възможностите за мобилност с учебна цел през следващите години.
30. Да си сътрудничат за осигуряване на възможности за обучение на учещи, които пътуват ежедневно между съседни държави членки, особено в случай на продължително затваряне на границите.
31. Да подкрепят по-нататъшното разработване на цифрова инфраструктура, както и придобиването на цифрови умения и компетентности, като използват финансовите средства, предоставени по линия на програмите и фондовете на Съюза, по-специално програма „Еразъм+“ , Европейския корпус за солидарност и европейските структурни и инвестиционни фондове, Програмата за подкрепа на структурните реформи и техните приемници, както и новата програма „Цифрова Европа“.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С НЕЙНИТЕ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ НАДЛЕЖНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

32. Да извърши проучвания и да разпространи резултатите относно въздействието на пандемията от COVID-19 и извлечените поуки на различни равнища на образование и обучение, с акцент върху дистанционното обучение и преподаване и цифровия капацитет на системите за образование и обучение в държавите членки като ресурс за укрепване на основаното на доказателства национално разработване на политики и сътрудничество на равнището на Съюза, за да се изгради устойчивост и подготвеност за своевременни, ефективни и подходящи спешни ответни действия в бъдеще.
33. При разработването на предложението за европейския план за възстановяване, да отчете преобразуващия потенциал на образованието и обучението като движеща сила за успешното възстановяване и необходимостта от инвестиции в образованието и обучението, особено във връзка с цифровото образование, включително инфраструктура и цифрови умения.

34. Да подкрепя държавите членки при предоставянето на възможности за инвестиции в устойчива инфраструктура за образование и обучение в съответствие с Европейския зелен пакт, като вземе предвид и способностите, необходими за осигуряване на безопасността и нужните организационни мерки в отговор на кризата с COVID-19.
35. При изграждането на европейското пространство за образование, заедно с изготвянето на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението за периода след 2020 г., на новия план за действие в областта на цифровото образование и на актуализираната програма за умения, да вземе предвид поуките, извлечени от кризата с COVID-19 във връзка с цифровата трансформация на системите за образование и обучение, като обърне специално внимание на качеството и обществените предизвикателства, като осигуряване на приобщаване, предоставяне на равни възможности, насърчаване на сближаването и борба с дезинформацията.
36. Да продължи да улеснява обмена на информация относно предизвикателствата и мерките, предприети от държавите членки, включително чрез свързване, по-голяма достъпност и наличност на бази данни с отворени образователни ресурси, за да се подпомогне обменът на различни методики, инструменти и материали за дистанционно обучение. В този контекст да надгражда върху съществуващите възможности, като например тези, достъпни чрез eTwinning, портала за училищно образование (School Education Gateway) и електронната платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE). Да насърчава използването на инструменти за самооценка, като SELFIE и HEInnovate, в подкрепа на цифровия капацитет и трансформация на училищата и висшите училища.
37. Да представи и разпространи допълнителна практическа информация сред държавите членки относно възможността за финансиране на нуждите на системите за образование и обучение с цел смекчаване на последиците от пандемията от COVID-19 в рамките на инвестиционните инициативи в отговор на коронавируса (CRII и CRII+) и други подходящи механизми за финансиране.
38. Да продължи редовно да обменя информация със заинтересованите страни в рамките на „Еразъм +“ и Европейския корпус за солидарност и изпълнителните органи относно възможностите за гъвкави договорености по отношение на осъществяването на мобилност с учебна цел и проекти в контекста на кризата с COVID-19.

39. Заедно с държавите членки да проучи начините за удовлетворяване на най-належащите потребности във време, когато физическата мобилност е ограничена, като осигури гъвкавост за преразпределяне на неизползвани средства между действията по линия на „Еразъм+“, когато е подходящо.
40. Да подкрепя държавите членки при по-нататъшното разработване на цифрови образователни практики и възможности за цифрово образование и обучение и при преодоляването на последиците от кризата с COVID-19 за най-уязвимите групи учещи, като се използват наличните възможности по програма „Еразъм +“.
41. Да разпространява и насърчава използването на подходящи материали и инструменти, включително виртуално сътрудничество, в резултат от проектите на „Еразъм +“ и Европейския корпус за солидарност и дейностите на европейски и национални коалиции за цифрови умения и работни места, които могат, в дух на солидарност между държавите членки, да предоставят полезна допълнителна подкрепа в отговор на кризата с COVID-19.
42. В сътрудничество с държавите членки и при надлежно зачитане на институционалната автономност и националните условия, да започне да работи по мерки за отстраняване на породените от COVID-19 пречки, и да възобнови използването на възможностите за трансгранична мобилност с учебна цел след кризата с COVID-19, включително чрез предоставяне на ясни насоки за начините да бъдат улеснени възможностите за мобилност с учебна цел по линия на програма „Еразъм +“ .
43. Да насърчава качествената виртуална мобилност и сътрудничество и да подкрепя развитието на смесена мобилност в рамките на програмата „Еразъм +“, като отчита, че макар да не може да замени физическата мобилност, виртуалната мобилност има важна допълваща роля.
44. Да работи в тясно сътрудничество с международни организации като Съвета на Европа, ЮНЕСКО и ОИСР при предоставянето и разпространението на информацията относно последиците от COVID-19 за образованието и обучението.